

UDC 821.161.2

doi: <https://doi.org/10.15330/clid.2.2.89-99>

**ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ
ОСВІТИ ЗАСОБАМИ КАЗКИ (НА ПРИКЛАДІ КАЗКИ ГАЛИНИ
ГУЗОВСЬКОЇ-КОРИЦЬКОЇ “ЛИСИЧКА-КОМЕРСАНТКА”)**

**FORMATION OF KEY COMPETENCES IN LEARNERS THROUGH
FAIRY TALES: THE EXAMPLE OF HALYNA HUZOVSKA-KORYTSKA'S
*THE FOX-MERCHANT***

Галина Корицька

Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6197-8067>

Олена Ньюкало

Бердянська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 16
з поглибленим вивченням іноземних мов, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2662-4530>

Abstract. The article focuses on the issue of forming key competencies of learners in the process of studying Ukrainian literature under the conditions of modern educational challenges. The relevance of the research is determined by the requirements of the State Standard of Basic Secondary Education, which emphasizes the development of a competent, socially active, creative and adaptable personality capable of lifelong learning.

The study substantiates the feasibility of using modern Ukrainian literary texts in literature lessons, extracurricular activities, native literature courses, and integrated language and literature lessons. The article highlights the possibilities of developing communicative, civic and social, cultural, information and digital competencies, critical thinking skills, emotional intelligence, empathy, as well as entrepreneurial competences and financial literacy through purposeful work with the fairy tale text. Particular attention is paid to interactive, situational and project-based teaching methods, reading with anticipation, interpretation of literary images, group work, dramatization, and the use of digital platforms and social networks.

The paper analyzes the image of the main character, the Fox, as a multifaceted literary figure whose actions and experiences allow students to model real-life situations, identify risks, analyze mistakes, and search for constructive ways to overcome failures. The fairy tale is considered as a powerful tool for discussing ethical dilemmas, stereotypes, responsibility for one's actions, and the importance of emotional support in crisis situations.

The article proves that the use of the fairy tale *The Fox-Merchant* contributes not only to improving reading motivation and language proficiency but also to the formation of an integrated system of key competencies necessary for students' successful self-realization in modern society.

Keywords: key competencies, Ukrainian literary education, fairy tales as a teaching tool, critical thinking, entrepreneurial competence, financial literacy.

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку українського суспільства відбуваються істотні зміни у вимогах державного замовлення до підготовки випускника закладу загальної середньої освіти. Пріоритет надається підготовці високоосвіченої, компетентної особистості, здатної до активної участі в соціальних і професійних процесах, виявлення ініціативи, креативності та гнучкості мислення, адаптації до змінних життєвих обставин, конструктивного розв'язання проблемних ситуацій, а також відповідального ставлення до власного здоров'я й безпеки.

Державний стандарт базової середньої освіти визначає освітні галузі та окреслює коло ключових компетентностей, якими має володіти сучасний здобувач освіти. У цьому контексті уроки української літератури спрямовані на реалізацію мети мовно-літературної освітньої галузі, зокрема на формування компетентного мовця й читача з гуманістичним світоглядом, здатного до міжкультурного діалогу, творчої самореалізації та свідомого вибору ціннісних орієнтирів (Державний стандарт, 2020).

Водночас, попри високі очікування щодо потенціалу літературної освіти, актуальною залишається проблема розвитку читацьких умінь школярів і формування стійкої потреби в самостійному читанні. Це зумовлює необхідність пошуку ефективних методів і засобів формування ключових компетентностей здобувачів освіти, зокрема шляхом залучення сучасних українських художніх текстів, здатних поєднати пізнавальний, ціннісний і практичний аспекти навчання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання формування ключових компетентностей здобувачів освіти у процесі навчання літератури перебуває в полі зору багатьох науковців. Іван Малафійк, аналізуючи структуру навчального процесу, акцентує на його внутрішньому й зовнішньому аспектах, наголошуючи, що сутність навчання полягає не лише в організації діяльності, а насамперед в оволодінні учнями знаннями, уміннями й навичками та їхньому розвитку (Малафійк, 2005, с. 42). Науковець також обґрунтовує поетапне формування розумових дій як основу ефективного засвоєння навчального матеріалу (Малафійк, 2005, с. 49).

Ганна Токмань, розробляючи екзистенціально-діалогічну методику шкільного прочитання художнього твору, підкреслює значення діалогізму й проблемності як провідних принципів, що забезпечують особистісно значуще осмислення тексту учнями (Токмань, 2000). Григорій Клочек, розвиваючи

концепцію “енергії художнього слова”, наголошує на важливості інтерпретації художнього тексту як необхідної умови розуміння авторського задуму та активізації читацького мислення (Клочек, 2003). Євген Пасічник, обґрунтовуючи активні методи навчання літератури, звертає увагу на необхідність поєднання репродуктивної та пошукової діяльності учнів у процесі аналізу художнього твору (Пасічник, 2000). Ілона Дичківська розглядає педагогічну інноватику як безперервний пошук ефективних технологій навчання, результатом упровадження яких має стати формування творчої, адаптивної особистості (Дичківська, 2004).

Вагомий внесок у розвиток критичного мислення здобувачів освіти зробила таксономія Б. Блума, яка передбачає поетапне формування пізнавальних умінь – від розуміння й застосування до аналізу, оцінювання та створення. У сучасній редакції таксономії найвищим є рівень “створення” (Create), який у процесі навчання літератури реалізується шляхом виконання творчих завдань (написання есе, зміна фіналу художнього твору, створення медіапроектів тощо). Така діяльність безпосередньо сприяє формуванню культурної компетентності та розвитку творчого потенціалу особистості.

Отже, література в освітньому процесі постає не лише як навчальний предмет, а як дієвий засіб особистісного розвитку здобувачів освіти. Уроки літератури як мистецтва слова створюють сприятливі умови для формування ключових компетентностей, зокрема культурної, громадянської та соціально-емоційної, оскільки стимулюють емпатію, рефлексію та творчу уяву учнів.

Попри ґрунтовні напрацювання науковців, недостатньо дослідженим залишається питання формування ключових компетентностей здобувачів освіти засобами сучасної української авторської казки.

МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є аналіз можливостей використання казки Галини Гузовської-Корицької “Лисичка-комерсантка” як засобу формування ключових компетентностей здобувачів освіти в процесі навчання української літератури.

Для досягнення поставленої мети визначено завдання, що передбачають аналіз педагогічного потенціалу казки сучасної української письменниці як дидактичного та виховного ресурсу; виокремлення ключових компетентностей, що формуються у здобувачів освіти в процесі роботи з художнім текстом; добір методичних прийомів та видів навчальної діяльності, спрямованих на розвиток зазначених компетентностей; демонстрацію можливостей інтеграції інноваційних та інтерактивних технологій у процес навчання літератури.

Методологічну основу дослідження становлять компетентнісний, діяльнісний, особистісно-орієнтований та інтегративний підходи, а також ідеї екзистенціально-діалогічного та інтерпретаційного прочитання художнього тексту. У процесі дослідження використано такі методи: аналіз і синтез

психолого-педагогічної та методичної літератури, інтерпретаційно-текстовий аналіз художнього твору, узагальнення педагогічного досвіду, моделювання навчальних ситуацій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Слід наголосити, що формування ключових компетентностей здобувачів освіти – не самоціль і не данина моді, а вимога часу. Цей процес має відбуватися на кожному уроці послідовно й виважено, з урахуванням вікових особливостей учнів та їхніх потенційних можливостей. Водночас, упродовж одного заняття можуть формуватися одразу кілька компетентностей, що є цілком виправданим і доцільним.

Широкі можливості для такої роботи відкриває використання творів сучасної української письменниці Галини Гузовської-Корицької. До її творчого доробку належать збірки “Світ навколо нас”, “Кульбаба: дід чи баба? ”, “На сьомому небі від щастя”, “Де живе щастя: міські історії”, “Калинове намисто жіночої долі”. Мала проза авторки вирізняється національним колоритом, глибиною осмислення актуальних проблем, розмаїттям художніх концептів, оригінальними образами-персонажами, питомою українською лексикою, довершеністю образотворчих засобів, зокрема вишуканою метафоричністю та активним використанням фразеології.

Твори письменниці викликають зацікавлення читацької аудиторії, спонукають до роздумів, відкривають красу світу навколо, пробуджують любов до малої батьківщини. Вони можуть бути використані на уроках позакласного читання, літератури рідного краю або інтегрованих уроках словесності. Авторські оповідки, повісті є близькими та зрозумілими як для молодших школярів, так і для підлітків. Водночас із віком і читацьким досвідом учнів розширюється коло проблем, які вони здатні осмислити, що відкриває ширші можливості для формування ключових компетентностей.

Особливий інтерес для учнів становить казка Галини Гузовської-Корицької “Лисичка-комерсантка” (Гузовська-Корицька, 2025). Аналіз змісту твору та порушених у ньому проблем допомагає усвідомити життєві перипетії й складнощі, з якими стикається людина, формує гуманність, відповідальність, цілеспрямованість, а також демонструє можливі шляхи їх розв’язання. Робота з текстом створює умови для реалізації міжпредметних зв’язків, розвитку усного й писемного мовлення, критичного мислення, навичок командної роботи, толерантності та емпатії.

До початку ознайомлення з творчістю Галини Гузовської-Корицької доцільно запропонувати учням відвідати сторінки письменниці в соціальних мережах або ознайомитися з літературно-мистецьким майданчиком “Де не римується душа” (Гузовська-Корицька, 2020). Це сприятиме формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності, розвитку навичок

медіаграмотності та критичного сприйняття інформації. Під час роботи важливо наголосити на правилах безпечного користування інтернетом і соціальними мережами. Узагальнення здобутих вражень можливе шляхом створення хмари слів, що відображає асоціації учнів і їхнє первинне сприйняття особистості та творчості авторки.

Оскільки йдеться про урок літератури, під час якого учні залучаються до процесів аналізу, обговорення та пошуку шляхів розв'язання проблемних ситуацій, упродовж заняття вони постійно послуговуються можливостями мови. Це сприяє вдосконаленню мовленнєвої компетентності, зокрема розвитку навичок вільного володіння державною мовою та здатності спілкуватися рідною мовою.

Доцільно не пропонувати учням попереднього читання тексту, а використати прийом висловлення припущень, який полягає в тому, що читачі, володіючи певною інформацією, намагаються відповісти на запитання, аби незрозуміле стало зрозумілим, вибудувати спосіб розв'язання проблеми, поєднати відоме з невідомим (Горошкіна та ін., 2024, с. 23). Читання з передбаченням, зупинене в момент, коли учні, на відміну від Лисички, вже усвідомлюють хитрість учинку людей, спонукає їх висловлювати припущення щодо почуттів героїні та критично оцінювати ситуацію.

Для цього ефективним є використання прийому “Метаплан”. Об'єднані в групи учні визначають, що в поведінці персонажа є проблемним, з'ясовують причини ситуації та пропонують можливі шляхи її розв'язання, після чого презентують і захищають власні проекти. Така діяльність сприяє формуванню компетентності навчання впродовж життя, адже вміння критично осмислювати проблеми, аналізувати причини невдач і знаходити вихід зі складних ситуацій є необхідними для успішної соціальної самореалізації.

Аналіз образу Лисички передбачає критичне осмислення отриманої інформації та її використання для аргументованого відстоювання власної позиції. Це сприяє формуванню громадянських і соціальних компетентностей, які ґрунтуються на засадах справедливості, рівності, усвідомлення прав і можливостей, поваги до інших та вміння діяти в конфліктних ситуаціях. Важливо звернути увагу учнів на поширений стереотип, згідно з яким лисиця в казках традиційно постає як хитра й нещира істота. Робота з текстом допомагає усвідомити небезпеку упереджених оцінок і необхідність об'єктивного аналізу вчинків персонажів.

Аналізуючи образи твору, учні роблять висновок, що не завжди людські вчинки є морально виправданими. На цьому акцентує й сама авторка: “Не подумала Рудохвоста, що й люди бувають хитрі та ласі до чужої праці!” (Гузовська-Корицька, 2025, с. 13).

Для глибшого осмислення образу Лисички важливо не лише визначити риси її характеру, а й простежити, за яких умов і в яких ситуаціях вони виявляються. Робота в парах із текстовими фрагментами дає змогу з'ясувати,

що поведінка героїні залежить від обставин і внутрішнього стану. Серед характерних рис Лисички виокремлюємо позитивні: спостережливість (*“Спостерігаючи, як мешканці господарство ведуть, вирішила проворна Лисиця й собі комерцією зайнятися”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 3), ініціативність і наполегливість (*“Знайшла в лісі соснову місцину, розчистила від сміття, опалого листя і стала думати над матеріалом”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 3), працелюбність (*“Навколо сосни викопала ямки, щільно набила посівний матеріал та, взявши лійку, обережно кожену полила. Насамкінець прикрила ґрунт мохом, листям, гіллям”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 9), дбайливість (*“Для чого збирати, щоб потім викидати? – Не показайськи”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 3), естетизм (*“Хочу такий гриб виростити, щоб сонечком у лісі світився, – міркувала Рудохвоста. – І щоб наряд око милував, із кольором моєї шубки збігався”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 3), комерційну кмітливість (*“не розкриваючи план до кінця, промовила: “Давайте зробимо так: я вам покажу стежку, а ви мені віддаєте оце сонечко. Все одно викинете”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 7).

Негативні: лукавство (*“Слухайте, Микитівно, – розпочала лукаво. – Приглянула для вас галявину з цілющим скарбом – сунцею. Запашна-а-а!”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 7), вразливість (*“Затаїлася. Образилася. Ні з ким не спілкувалася”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 10), нетерплячість (*“Минув рік. Щодня Лисиця навідувалася в сосновий бір, однак, гриби не росли”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 10), довірливість і недалекоглядність (*“Цілий день від хати до хати розносила свій успіх!”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 13), балакучість і хвалькуватість (*“Язик аж свербить, так розказати хочеться, – вирішила комерсантка”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 9), злопам'ятність (*“Сільські й гадки не мали, що Лисиця поцупила найголосистішого півня, помщаючись за сестричок, за втрачену надію на комерцію”*) (Гузовська-Корицька, 2025, с. 14),

Після обговорення доцільно наголосити, що підприємницька діяльність передбачає готовність долати труднощі, протистояти викликам, витримувати поразки та виявляти наполегливість. Це спонукає учнів до рефлексії й аргументованого висловлення власної позиції щодо запитання: *“Чи мала Лисичка необхідні риси для успішної комерційної діяльності?”*

Оскільки компетентність вільного володіння державною мовою передбачає розвиток у здобувачів освіти відчуття краси слова, то доцільно зосередитися на дослідженні мовного полотна казки. Зокрема, варто проаналізувати питому українську лексику, з'ясувавши за словником синонімічні ряди до лексем *второпати, лукавий, тішитися, знеславитися*. Важливо звернути увагу на авторську майстерність у змалюванні ранку в селі, побудованому на використанні звуконаслідувальних слів: *“Воно пробуджувалося: кукурікало, гавкало, нявкало, мукало, рохкало. То тут, то там біля колодязів брязкотіло, дзеленчало...”* (Гузовська-Корицька, 2025, с. 14).

Значний дидактичний потенціал має фразеологічний шар твору. У тексті наявні ідіоми: *ані пари з уст, наговорила сім мішків гречаної вовни, язик аж свербить, тримала б язик за зубами, взяли на кпини, зарегочетеся на кутні, дати волю язикові, десятою дорогою обминати, не пійматися на гачок* (Гузовська-Корицька, 2025) тощо. Доцільно використати вправи на встановлення відповідності між фразеологічними одиницями та їх значеннями, добір синонімічних і антонімічних пар або провести мінідослідження щодо доцільності заміни ідіом нейтральними лексемами.

Найбільший дидактичний потенціал текст казки виявляє у формуванні таких ключових компетентностей, як підприємливість та фінансова грамотність. У тексті використано терміни й поняття, пов'язані з підприємницькою діяльністю (*комерсантка, бренд, комерція*). Фінансову грамотність Т. Гільберг визначає як “сукупність знань, умінь і навичок з управління особистими фінансами та одну з ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності людини” (Гільберг, 2025, с. 5).

Аналізуючи дії головної героїні, учні з'ясовують, що прагнення реалізувати власний фінансовий проєкт супроводжується ризиками, помилками та емоційними втратами. Американський інвестор Джеймс Алтучер зазначає, що кожна людина є підприємцем, а визначальними навичками підприємницької діяльності є здатність переживати невдачі, генерувати та реалізовувати ідеї, наполегливість і готовність навчатися на власних помилках (Altucher, 2013), що дає підстави запропонувати школярам співвіднести наведені критерії успішності з діями Лисички.

З метою усвідомлення логіки підприємницької діяльності доцільно запропонувати учням відтворити послідовність реалізації проєкту Лисички та визначити етап, на якому було допущено помилку.

1. Поява задуму. 2. Пошук об'єкта комерції. 3. Налагодження зв'язків з лісничихою. 4. Брендуння проєкту. 5. Утілення задуманого. 6. Очікування результатів. 7. Сумніви в правильності дій. 8. Отримання результату. 9. Інформування конкурентів про досягнення. 10. Підступ конкурентів. 11. Розпач. Помста. 12. Ворожнеча. 13. Зневіра.

Завдання. Дослідіть ситуацію, визначте, чому постраждала Лисичка, які ризики не врахувала. Передбачте, чи могло бути інакше. Для цього використаємо *ситуативну вправу*, що передбачає “моделювання ситуацій, максимально наближених до життєвих, для формування в учнів умінь орієнтуватися в ситуації” (Токмань, 2012 с. 30). Наприклад, пропонуємо змоделювати ситуацію, за якої не відбулося б конфлікту між Лисичкою й людьми.

Завдання. Задумана Лисичкою справа не була провальною, а сама Рудохвоста мала комерційні здібності. Підтвердьте, посилаючись на наведені нижче цитати з твору, кмітливість, красномовність, комунікативні й комерційні навички Лисички:

1). *“Спостерігаючи, як мешканці господарство ведуть, вирішила проворна Лисиця й собі комерцією зайнятися”* (Гузовська-Корицька, 2025, с. 3).

2). *“Лисичка повеселіла. Зрозуміла, що на правильному шляху. Промайнула думка випросити в Ярини ці грибочки для розмноження. – Слухайте, Микитівно, – розпочала лукаво. – Приглянула для вас галявину з цілющим скарбом – сунцею. Запашина-а-а!”* (Гузовська-Корицька, 2025, с. 7).

3). *“Підійшла поближче до Ярини, глянула на її обличчя хитреньким оком, продовжила: – А що сік, то цілющий нектар – добре шкіру живить, омолоджує, зморщечки вирівнює, плямочки, такі як у вас, відбілює. Гляньте, яка в мене мордочка гладенька! А тільки тому, що я не один рік суничку споживаю”* (Гузовська-Корицька, 2025, с. 7).

4). *“Лисиця, повагавшись хвилину, однак, не розкриваючи план до кінця, промовила: – Давайте зробимо так: я вам покажу стежку, а ви мені віддасте оце сонечко. Все одно викинете”* (Гузовська-Корицька, 2025, с. 7).

5). *“О! – засяяла від здогадки Лисиця. – Назву бренд: «Лисичка й сестрички”* (Гузовська-Корицька, 2025, с. 9).

Будь-які прорахунки й невдачі роблять людину вразливою. У стані відчаю багато хто здатний на фатальні вчинки, тому важливо звернути увагу здобувачів освіти на необхідність співчуття та підтримки тих, хто опинився в складній життєвій ситуації. Це безпосередньо пов'язано з формуванням громадянських і соціальних компетентностей, зокрема дбайливого ставлення до власного здоров'я та збереження здоров'я інших людей. Доцільно змоделювати ситуацію “Втішання”, запропонувавши учням рольову взаємодію: “Як би ви втішили Лисичку після пережитого? Які слова допомогли б повернути їй віру в себе?” Практика засвідчує, що учні часто не знають, як коректно реагувати в подібних ситуаціях, тому важливо навчити їх формулювати вибачення й правильно діяти у випадках стресу чи неконтрольованих емоційних проявів.

У таких умовах актуальним є опанування комплексних мовленнєвих жанрів втішання (підбадьорювання, заспокоєння, обнадіювання), які “об'єднані комунікативною метою мовця змінити психоемоційний стан адресата” (Токмань, 2012, с. 30). Метою цих жанрів є зміна емоційного стану людини, надання їй підтримки та розради в умовах переживання негативних подій (Токмань, 2012, с. 31).

Учням варто запропонувати орієнтовний алгоритм побудови втішання: використання поширених звертань (“люба”, “мила”, “шановна Лисичко”), фраз-спонукань (дієслів у наказовому способі), висловів підтримки та співпереживання з подальшою фіксацією позитивних змін у психоемоційному стані співрозмовника. Для школярів із недостатньо розвиненим мовленням ефективною є інтерактивна вправа “Добери влучне слово” (застосунок Wordwall).

Узагальнюючи виконану роботу, в підсумку уроку доцільно повернутися до жанру казки та з'ясувати, які життєві уроки винесли учні з прочитаного, а

також що необхідно робити для підвищення рівня фінансової культури й розвитку підприємливості. У процесі роботи над змістом казки реалізується й культурна компетентність, що передбачає залучення до інших видів мистецтва: образотворчого, музичного, театрального. Учні можна запропонувати інсценізацію уривків твору, створення ілюстрацій, колажів, символічних костюмів або творчу рефлексію з використанням цифрових інструментів. Як підсумкову рефлексію доцільно застосувати вправу “3 – 2 – 1”, що сприяє усвідомленню результатів навчальної діяльності.

ВИСНОВКИ

Отже, використання в процесі викладання української літератури казки Галини Гузовської-Корицької “Лисичка-комерсантка” відкриває широкі можливості для формування ключових компетентностей здобувачів освіти. Системна й цілеспрямована робота з художнім текстом сприяє розвитку критичного мислення, мовленнєвої культури, підприємливості, фінансової грамотності, емпатії та соціальної відповідальності.

Залучення інтерактивних, ситуативних і цифрових методів навчання активізує пізнавальну діяльність учнів, підвищує мотивацію до читання, формує здатність застосовувати набуті знання в реальних життєвих ситуаціях і сприяє підготовці школярів до свідомого самостійного життя та подолання викликів сучасного суспільства.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Верховна рада України. (2020). *Державний стандарт базової середньої освіти*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>
- Гільберг, Т. (2025). *Підприємництво та фінансова грамотність: підр. для 8 класу*. Генеза.
- Гузовська-Корицька, Г. (2025). *Лисичка-комерсантка: казка*. Осадца Ю. В.
- Гузовська-Корицька, Г. (б. р.). *Де не римується душа*. <https://surl.li/vyppiq>
- Горошкіна, О. М. (ред.). (2024). *Методика навчання української мови: термінологічний словник*. Видавничий дім “Освіта”.
- Дичківська, І. М. (2004). *Інноваційні педагогічні технології*. Академвидав.
- Корицька, Г. Р., & Березовська, О. С. (2024). Формування підприємливості та фінансової грамотності четвертокласників засобами художнього слова (на прикладі казки Галини Гузовської-Корицької “Лисичка-комерсантка”). У І. М. Вітенко, Н. Р. Бабовал, Р. С. Брик, О. В. Городецька, Т. Г. Дідух (ред.), *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* (с. 111-116). Тернопіль.
- Ключек, Г. Д. (2003). *Енергія художнього слова: літературознавчі студії*. РВВ КДПУ ім. В. Винниченка.
- Малафійк, І. В. (2005). *Дидактика*. Кондор.
- Пасічник, Є. А. (2000). *Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах*. Ленвіт.
- Токмань, Г. Л. (2005). *Екзистенціально-діалогічна концепція шкільного аналізу художнього твору*. Педагогічна думка.

- Токмань, Г. Л. (2012). *Методика навчання української літератури в середній школі*. Академія.
- Altucher, J. (2013). *Choose yourself! Be happy, make millions, live the dream*. Lioncrest Publishing.

REFERENCES

- Altucher, J. (2013). *Choose yourself! Be happy, make millions, live the dream*. Lioncrest Publishing.
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity* [State standard of basic secondary education]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> [in Ukrainian].
- Hilberh, T. (2025). *Pidpriemnytstvo ta finansova hramotnist: Pidruchnyk dlia 8 klasu* [Entrepreneurship and financial literacy: Textbook for grade 8]. Heneza [in Ukrainian].
- Huzovska-Korytska, H. (2025). *Lysytsia-komersantka* [*The Fox-Merchant*]. Osadtsa Yu. V. [in Ukrainian].
- Huzovska-Korytska, H. (n.d.). *De ne rymuietsia dusha* [Where the soul does not rhyme]. <https://surl.li/vyppiq> [in Ukrainian].
- Horoshkina, O. M. (Ed.). (2024). *Metodyka navchannia ukrainskoi movy: Terminolohichni slovnyk* [Methods of teaching the Ukrainian language: A terminological dictionary]. Vydavnychiy dim "Osvita" [in Ukrainian].
- Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative pedagogical technologies]. Akademyvdav [in Ukrainian].
- Korytska, H. R., & Berezovska, O. S. (2024). Formuvannia pidpriemlyvosti ta finansovoi hramotnosti chetvertoklasnykiv zasobamy khudozhnoho slova (na prykladi kazky H. Huzovskoi-Korytskoi *Lysytsia-komersantka*) [Developing entrepreneurship and financial literacy of fourth graders through literary texts]. In I. M. Vitenko, N. R. Baboval, R. S. Bryk, O. V. Horodetska, & T. H. Didukh (Eds.), *Vykorystannia tekhnolohii menedzhmentu yakosti v upravlinni zakladamy osvity* (pp.111-116). Ternopil [in Ukrainian].
- Klochek, H. D. (2003). *Enerhiia khudozhnoho slova: Literaturoznavchi studii* [The energy of the artistic word: Literary studies]. RVV KDPU im. V. Vynnychenka [in Ukrainian].
- Malafiiik, I. V. (2005). *Dydaktyka* [Didactics]. Kondor [in Ukrainian].
- Pasichnyk, Ye. A. (2000). *Metodyka vykladannia ukrainskoi literatury v serednikh navchalnykh zakladakh* [Methods of teaching Ukrainian literature in secondary schools]. Lenvit [in Ukrainian].
- Tokman, H. L. (2005). *Ekzysyentsialno-dialohichna kontseptsiiia shkilnoho analizu khudozhnoho tvoruv* [Existential-dialogical concept of school literary analysis]. Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].
- Tokman, H. L. (2012). *Metodyka navchannia ukrainskoi literatury v serednii shkoli* [Methods of teaching Ukrainian literature in secondary school]. Akademiia [in Ukrainian].

Halyna Korytska, PhD in Philology, Associate Professor of the Department of Content and Methods of Academic Subjects, Ternopil Regional Communal Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6197-8067>

E-mail: guzovskakorickagalina@gmail.com

Olena Nyukalo, Deputy Director, Teacher of Ukrainian Language and Literature, Berdyansk Specialized School of I-III Degrees No. 16 with Profound Study of Foreign Languages, Berdyansk City Council, Zaporizhzhia region, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2662-4530>
E-mail: olenanyukalo15@gmail.com

Корицька, Г., & Ньюкало, О. (2025). Формування ключових компетентностей освіти засобами казки (на прикладі казки Галини Гузовської-Корицької “Лисичка-комерсантка”). *Дитяча література: інтердисциплінарний дискурс*, 2 (2), 89 – 99.

Стаття присвячена проблемі формування ключових компетентностей учнів у процесі вивчення української літератури в умовах сучасних освітніх викликів. Актуальність дослідження зумовлена вимогами Державного стандарту базової середньої освіти, який орієнтує освітній процес на розвиток компетентної, соціально активної, творчої та адаптивної особистості, здатної до навчання впродовж життя.

У дослідженні обґрунтовано доцільність використання сучасних українських літературних текстів у викладанні української літератури, зокрема на уроках позакласного читання, курсах літератури рідного краю та інтегрованих уроках мови й літератури.

Розкрито можливості розвитку комунікативної, громадянської та соціальної, культурної, інформаційно-комунікаційної й цифрової компетентностей, навичок критичного мислення, емоційного інтелекту й емпатії, а також підприємницької компетентності та фінансової грамотності шляхом цілеспрямованої роботи з текстом казки “Лисичка-комерсантка” Галини Гузовської-Корицької. Особливу увагу зосереджено на застосуванні інтерактивних, ситуативних і проєктних методів навчання, читанні з передбаченням, інтерпретації художніх образів, груповій діяльності, елементах драматизації, використанні цифрових платформ і соціальних мереж.

У статті проаналізовано образ головної героїні – Лисички – як багатогранної літературної постаті, дії та переживання якої створюють умови для моделювання реальних життєвих ситуацій, визначення ризиків, аналізу помилок і пошуку конструктивних шляхів подолання невдач. Казка розглядається як ефективний засіб осмислення етичних дилем, подолання стереотипів, формування відповідальності за власні вчинки та усвідомлення значення емоційної підтримки в кризових ситуаціях.

Використання казки Галини Гузовської-Корицької “Лисичка-комерсантка” сприяє не лише підвищенню мотивації до читання й удосконаленню мовленнєвих умінь, а й формуванню інтегрованої системи ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації здобувачів освіти в сучасному суспільстві.

Ключові слова: ключові компетентності, українська літературна освіта, казка як навчальний засіб, критичне мислення, підприємницька компетентність, фінансова грамотність.

Korytska, H., & Nyukalo, O. (2025). Formation of Key Competences in Learners through Fairy Tales: The Example of Halyna Huzovska-Korytska's *The Fox-Merchant*. *Children's literature: Interdisciplinary Discourse*, 2 (2), 89 – 99.

Received: August 14, 2025; **Accepted:** December 12, 2025; **Published:** December 30, 2025.